

[Hans Rasmussen.]

det være nødvendigt, at der blev givet Adgang til Ekspropriation, og saa vilde det være ønskeligt og nødvendigt, at man gav Plads for en ny Besiddelsesform.

Det lykkedes ikke den Gang at komme frem, men jeg tillader mig at henlede Opmærksomheden paa adskillige af de Udtalelser, som Venstres Ordførere den Gang fremsatte, og som ærede Medlemmer meget let vil kunne finde i Referaterne fra Folketingets Møder i den Periode. Og under de senere Forhandlinger efter Aarhundredskiftet, da man stod overfor Revisionen af den første Husmandslov, mødte Venstres Ordførere under Debatterne frem med de samme Krav og med tilsvarende god Begrundelse for de Krav, jeg her har peget paa. Jeg minder om, at en Mand som afdøde Pedersen-Nyskov med gode Grunde gjorde opmærksom paa, at i en hel Mængde Kommuner i Landet vilde man ikke kunne vente, at Husmandsloven skulde blive benyttet, saaledes som det virkelig var ønskeligt, hvis ikke man havde Adgang til Ekspropriation. En saa kendt Mand som Jensen-Sønderup, der i mange Aar tjente i Venstres Rækker og gjorde et godt sagligt Arbejde paa Lovgivningsområdet, gjorde opmærksom paa, at det var ønskeligt og nødvendigt, at der blev givet Adgang til Ekspropriation, og han krævede endogsaa, at Retten til at skride til Ekspropriation skulde overlades til Kommunalraadene. Maa jeg videre gøre opmærksom paa Udtalelser af Landstingsmand Thomas Larsen, som i 90ernes Midte fremførte vægtige Ord i Overensstemmelse med den daværende Landarbejderforening. Det er interessant at læse hans Udtalelser. Og gaar vi længere frem mod vor Tid, vil vi se, at Venstre gennem sine Programudtalelser har fremsat Ønske om, at Spørgsmaalet om en ny Besiddelsesform, Spørgsmaalet om offentligt Fæste maatte blive gjort til Genstand for grundig Undersøgelse med deraf følgende Forslag paa Rigsdagen om Benyttelse af denne nye Besiddelsesform. En Række Udtalelser kan fremføres til Støtte for det, jeg her siger.

Den Undersøgelse, som man den Gang udtalte Ønske om fra Venstres Side, blev iværksat af den Landbokommission af 1911, som det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen pegede paa, da han forleden Dag havde Ordet. I denne Kommissions Betænkning er anbefalet det, som det ærede Medlem Hr. C. O. Pedersen nu saa stærkt og saa skarpt angriber, nemlig Tanken om, at det offentlige skal gøre Forkøbsret gældende ved Tvangsauktion over større Ejendomme.

Maa jeg gøre opmærksom paa, at efter at denne Kommissionsbetænkning var fremkommet og vi kom længere op mod vor Tid, ændrede Venstrepartiet ved mere end een Lejlighed sit Program. Længst i Retning af Fremskridt naaede Venstre endelig i sit fyldige Jordprogram af 20. Februar 1919, hvori man gør sig til Talsmand for og kræver benyttet denne nye Besiddelsesform, som vi plejer at kalde offentligt Fæste, og Venstre kræver endvidere i det samme Program det, som nu angribes saa skarpt af det ærede Medlem Hr. C. O. Pedersen. Paa en Række Punkter stillede Venstre sig altsaa i Programmet af 20. Februar 1919 paa det selv samme Standpunkt, som nu har fundet Udtryk i de Jordlovsforslag, der blev fremsat i Fjor og gav Anledning til saa meget Raseri fra Venstres Side. Hvilken Afstand er der derfor ikke mellem Venstres Program af 20. Februar 1919 og f. Eks. den Udtalelse, der forleden vedtoges ved Landbomødet i Aarhus og i stor Udstrækning af de samme Folk, som fører Ordet herinde paa Rigsdagen, eller i hvert Fald Folk, der staar bag Venstres politiske Talsmænd! Jeg er ikke i Stand til paa rette Maade i dette Øjeblik at betegne den uhyre Afstand, der er mellem det Standpunkt, der har fundet Udtryk i Programmet af 1919, som man nu vender sig imod, flygter fra, ikke vil høre Tale om, og den konservative Udtalelse, som man vedtog ovre i Aarhus.

Jeg har tilladt mig at pege paa Venstres Fortid i dette Spørgsmaal. Jeg er gaaet lidt let over det og kunde egentlig fristes til at belægge mine Paastande med en Række Beviser, men jeg frygter for, at Tingets Formand vilde afbryde mig, hvis jeg kom dybere ind paa dette. Maa jeg blot have Lov til at nævne to korte Udtalelser til Belysning af den Udvikling, der har fundet Sted indenfor Venstre i dette Spørgsmaal. Først den, at det ærede Medlem Hr. Moltesen i 1919 under Behandlingen af Jordlovsforslagene fandt Anledning til at tage Ordet og gøre opmærksom paa, at ligesom Liberalismen havde spillet Fallit i de store økonomiske Spørgsmaal Verden over, saaledes havde Liberalismen i Virkeligheden ogsaa spillet Fallit i Spørgsmaalet om privat Besiddelse af Jorden, og ud fra den Betragtning anbefalede det ærede Medlem Hr. Moltesen med de varmeste Ord at gennemføre det Forslag, som der den Gang var Tale om, og som er det samme, som det nu foreslaas at forny, at gøre stedsevarende, at lade være gældende ogsaa i en Del af den fremtidige Jordlovgivning.